

Zdeněk HOLENKA, *Bojová cesta Bohumila Snížka. Z Protektorátu a zpět do ČSR. (5. květen 1941 – 20. květen 1945)*. Diplomová práce HÚ FF JU, České Budějovice 2008, 179 s. (včetně patnácti stran barevných a černobílých příloh v podobě textů, map, nákrešů obléhání Dunkerque a válečných fotografií s B. Snížkem).

Posudek vedoucího diplomové práce

Lze právem říci, že právě v tomto roce, označovaném jako rok osmiček, vzpomínáme pro české a československé dějiny historických událostí končících na osudovou osmičku. Jednou z nich, z takových významných a nezapomenutelných dějinných událostí, na které se nikdy nezapomíná, protože osudově zasáhly do života mnoha generací, a co dosud stále traumatizují i mnohé z nás, byla pro tehdejší demokratickou první Československou republiku zářijová mnichovská dohoda z nešťastného roku 1938. Autor diplomové práce, která vznikla v tomto akademickém roce, Zdeněk Holenka, se v ní podrobně věnuje, jak ostatně i sám název napovídá, *Bojové cestě Bohumila Snížka. Z Protektorátu a zpět do ČSR. (5. květen 1941 – 20. květen 1945)*, která byla autorem DP velice podrobně a s pečlivostí jemu vlastní zmapována a zanalyzována. Je potěšitelné, že se tak rozhodl tzv. „poprat se“ s náročností a složitostí na výsot důležitého a významného tématu nejen českých a československých, současně i evropských a světových dějin, způsobem sobě vlastním. Jako začínající mladý adept historie se proto celkem věcně správně zaměřil na analýzu cesty československého občana, jednoho z mnoha mladých Čechů a Slováků, dobově však tehdy chápáno jako Čechoslováků, který se nikdy nesmířil s okupací a rozbitím demokratického Československa nacistickým Německem Adolfa Hitlera.

V osmi nestejně dlouhých kapitolách, dále vnitřně ještě pečlivě strukturovaných, nám přibližuje životní osudy Bohumila Snížka (1914-1959) během druhé světové války, konkrétně pak od 5. května 1941 až do 20. května 1945. V Úvodu (s. 10-15) se od jeho syna Pavla dozvídáme, že: „*Němce nemohl ani cítit, a proto se rozhodl jít něco změnit. Nebylo to ani dobrodružství, ani recese; byla to povinnost!*“ (s. 10). Na téže stránce Zdeněk Holenka sám napsal své osobní vyznání, svůj přístup při procesu realizace své diplomové práce a svých přístupů, svým způsobem motto: „*Teprve při sepisování diplomové práce jsem si uvědomil tu obrovskou vzdálenost mezi tím, co se říká, co se tím myslí, a tím, co se koná. Cílem mé práce by proto měla být čtenářova odpověď na trvale přítomnou otázku, kterou jsem si bez přestání kladl i já: „Našel bych v sobě tu stejnou odvahu postavit se bezpráví čelem, anebo bych jen zbaběle přihlížel v ústraní?“*

V první kapitole (s. 16-29) nazvané *Na cestě z Protektorátu (květen – srpen 1941)* ji dále rozdělil následovně: 1.1 *K osobě a životu Bohumila Snížka (1914-1959)*; 1.2 *Možnosti odchodu z Protektorátu – 1.2.1 „Zádní cesta“ – přes Polsko do Francie; 1.2.2 „Východní cesta – přes Polsko do Ruska; 1.2.3. „Jižní cesta“ – přes Slovensko a Maďarsko do Jugoslávie; 1.3 Nezdařený přechod přes Slovensko (5. květen-22. srpen 1941); 1. 4 Přes Říši do Švýcarska (23.-26. srpen 1941)*, se diplomant musel vyrovnat s obtížemi vzniklou již při sepisování vzpomínek samotným B. Snížkem, které byly dány již větším časovým odstupem od proběhlých událostí, což vedlo diplomanta k obezřetnému postupu a k důslednému použití metod historické kritiky. Došlo tak k odhalení některých anachronismů, které jsou důsledně vysvětleny v pečlivě provedeném poznámkovém aparátu.

V druhé kapitole (s. 30-52) *Půl roku ve Švýcarsku (srpen 1941-duben 1942)*, dále členěná následovně: 2.1 *Zatčení a pobyt ve vězení St. Gallen (26. srpen- 17. říjen 1941); 2.2. U JUDr. Jaromíra Kopeckého (18. říjen 1941-15. dubna 1942); 2.2.1 Kdo byl JUDr. Jaromír*

Kopecký; 2.2.2 Kopeckého informační činnost; 2.2.3 Pomoc uprchlíkům; 2.3 Švýcarsko očima Bohumila Snížka; 2.3.1 Švýcarsko jako „neutrální pozorovatel?“; se autor věnuje zajímavé problematice, jakou představuje skoro půl roku trvající pobyt B. Snížka v neutrálním Švýcarsku. Je zachycen důležitý spolupracovník londýnské československé exilové vlády JUDr. Jaromír Kopecký (1899-1977), opravdový československý vlastenec, který po 15. březnu 1939 v Ženevě nepředal svůj diplomatický úřad (u Společnosti národů) německé říši. Od 17. listopadu 1942 byl exilovou vládou jmenován i Stálým delegátem Společnosti národů. Švýcaři a jejich úřady jeho činnost „mlčky“ tolerovaly. Vedle organizování odchodu československých občanů do Velké Británie současně i tajně prováděl zpravodajskou činnost pro exilovou vládu v Londýně. Ostatně, jak známo, Švýcarsko za druhé světové války bylo centrem mezinárodní špionáže. I sám B. Snížek pomáhal v této zpravodajské činnosti. Je zde na místě i připomenout, že Švýcarsko bylo v plánu nacistů na jeho obsazení ve spolupráci s Itálií (oprava Tannenbaum) roku 1942. I přes značnou převahu německy mluvících Švýcarů byla sympatie na straně Francie a Velké Británie. Zdeněk Holenka věnoval pečlivou pozornost i švýcarské úloze v mezinárodní politice, včetně švýcarského pojetí neutrality! Velmi přínosné je i vidění obyčejného života pohledem B. Snížka.

Třetí kapitola (s. 53-58) *Přes Francii směrem do Španělska (duben-květen 1942)* je rozdělena do tří podkapitol: 3.1 *Čechoslováci se vrací do Francie*; 3.2 *Dvojí Francie a pomoc dr. Dubiny v Marseille*; 3.3 *Cesta do podhůří Pyrenejí* a ukazuje Snížkovým pohledem do listopadu 1942 rozdělenou Francii na část okupovanou nacisty (3/5 území) a tzv. neokupovanou Francii spravovanou Petainovou vládou ve Vichy (2/3 území) na jihovýchodě země. Nechybí ani dobrovolná pomoc Francouzů, popis okolností vedoucích B. Snížka do Marseille. Zde se mu dostalo péče od bývalého československého konzula d. Dubiny. Holenka úspěšně prostřednictvím moderní aplikace Google Earth 4.2.0181.2634 (beta) určil místa a polohy některých lokalit v rámci geografických reálií při retrospektivní rekonstrukci cesty B. Snížka po západní Evropě, čímž upřesnil některé nepřesnosti v jeho v rukopise napsaných vzpomínkách „Cestou naděje“.

Čtvrtá kapitola (s. 59-81) *Rudé Španělsko v žalářích (květen-září 1942)* je dále uspořádána do těchto zajímavých podkapitol: 4.1 *Přechod Pyrenejí do Španělska (2.-3. květen 1942)*; 4.2 *Předválečné poměry ve Španělsku*; 4.3 *Na britský konzulát do Barcelony (květen 1942)*; 4.4 *Dva měsíce v Casela Modelo (květen 1942-1. červenec 1942)*; 4.5 *Koncentrační tábor Mirande de Ebro (č. červenec-26. srpen 1942)* – 4.5.1 *Založení a historie tábora*; 4.4.2 *Kdo byl vězněn*; 4.5.3 *Život v táboře*; 4.6. *Na listině osvobozených a pobyt v Madridu (27. srpen-6. září 1942)*. Jak byl B. Snížek zatčen, proč přijal pseudonym Paul Snowa proč se vydával za britského státního příslušníka a jak se pro všechny stal opravdu Britem, především díky své výborné znalosti anglického jazyka, i když znal i další jazyky. Dva měsíce byl také žalářován v neblaze proslulém koncentračním táboře Miranda de Ebro, kde se, mimo mnohé jiné osoby, setkal i s letcem RAF Františkem Fajtle (srovnej např. jeho knihu. F. Fajtl, *Sestřelen!*, Praha 1969).

Pátá kapitola (s. 82-87) *Gibraltar a přesun do Velké Británie (7. září-27. říjen)* zachycuje stručně pobyt Bohumila Snížka na gibraltarské skále, kdy zde probíhaly velké přípravy na vylodění Spojenců = Britů a Američanů, ve Francouzské severní Africe, ke kterému došlo na pobřeží u měst Casablanca, Oran a Alžír 8. listopadu 1942. Na příkladě pilota Eduarda Prchala se ukázalo, že Čechoslováci jako piloti nesloužili jen u bojových jednotek RAF, ale i jako piloti dopravních letadel.

Šestá kapitola (s. 88-116) *Dva roky ve Velké Británii (říjen 1942-srpen 1944)* ve čtyřech základních podkapitolách: 6.1 *Záchrana s nedůvěrou – příjezd do Velké Británie* (28. říjen 1942); 6.2 *Zformování čs. armády ve Velké Británii (do října 1942)*; 6.3. *Dva roky v Británii* (29. říjen 1942-30. červenec 1944) – 6.3.1. *Lowestoft – příchod k brigádě* (září 1942-únor 1943); 6.3.2 *Harwich* (únor-září 1942); 6.3.3 *Northampton* (září 1943-květen 1944); 6.3.4. *Galashiels* (květen-srpen 1944); 6.3.5 *Bridlington* (srpen 1944); 6.4 *Vojákem na Britských ostrovech* - nám přibližuje jeho vojenskou i životní pouť po Británii v rámci jeho výcviku pro boj proti německým nacistům trvající skoro dva roky, od října 1942 až do srpna 1944. Autor zde mimořádně pečlivě, pozorně a přehledně přiblížil i každodenní život obyvatelstva Britských ostrovů, včetně takových záležitostí, jako byly např. taneční zábavy. Vše, co by mohlo nějakým způsobem „zatížit“ hlavní text diplomové práce, ale přesto to do předložené práce jistě patří, je názorně vysvětleno a uloženo v poznámkách pod čarou!

Sedmá kapitola (117-151) *Evropské bojiště (srpen 1944-květen 1945)* přibližuje ve svých devíti podkapitolách: 7.1 *Vylodění na evropském kontinentu* (srpen 1944); 7.2 *Přesun k Dunkerque – zapomenuté bojiště* (říjen 1944); 7.3 *Zaujmutí pozic a kontakt s nepřítelem*; 7.4 *Bojová akce z 28. října 1944* – 7.4.1 *Plán a příprava útoku*, 7.4.2 *Poprvé v bitvě*; 7.4.3 *Stahování jednotek a ztráty*; 7.4.4 *Kdo byl npor. Ludvík Burel nebo také „Ludvík Dunkerský“*; 7.5 *Nezdařený výpad z 5. listopadu 1944*; 7.6 *„Udržovací válka* (listopad 1944-leden 1945); 7.7 *Jarní beznaděj* (únor-duben 1945); 7.8 *Oblehatelem u Dunkerque*; 7.9 *Poslední výstřel a zpátky do Československa* (květen 1945) – nám přibližuje boje Československé obrněné brigády při obléhání německé posádky ve francouzském přístavním městě Dunkerque v období říjen 1944-květen 1945, kdy konečně obležená přístavní pevnost kapitulovala. Obléhání nebylo přáním čs. vojáků, ale bylo způsobeno celkem oprávněnou obavou Britů z toho, jak v případě frontových bojů a ztrát doplňovat vojáky československé státní příslušnosti formace Československé obrněné brigády (ČSOB). Popisuje i významnou úspěšnou akci podniknutou na 28. října 1944, i když, jak správně poznamenává na s. 14, „(a to je nutno si přiznat) svým rozsahem měly bojové akce ČSOB v celoevropském měřítku zanedbatelný význam“.

Závěr (s. 152-153) přináší stručnou rekapitulaci: „Bohumil Snížek projevil svou odvahu odchodem do zahraničí, a to nikoli (jak to bylo obvyklé) do roku 1939, nýbrž až během války v roce 1941. Na své cestě se musel vyrovnat s podezíravými zaraký obyvatel Protektorátu, neznalostí místních poměrů po cestě Německem, hladem ve Švýcarsku, stresem z možného odhalení ve Francii, vězněním a výslechy v koncentračních táborech ve Španělsku, přehnaným očekáváním v Anglii nebo smrtí kamarádů u Dunkerque.“ (s. 152). Autor zakočil celou svou obsáhlou a dobře napsanou práci svým následujícím krédem: „**Má diplomová práce nechť je opět kapkou v moři poznání, jež by nemělo dovolit zapomenout. Přestože se jedná o téma vážné, chtěl jsem dát i skrze Snížkovy úsměvné zážitky šanci vědecké práci ukázat její emotivní a lidskou tvář, neboť nikdy není nic černo-bílé. Na památku Bohumila Snížka a všech, kteří nepřežili válku reálnou i tu ideologickou.**“ (s. 153) je jen možno uznale souhlasit!

Také *Seznam pramenů a literatury* (s. 154-160), *Seznam zkratk* (s. 161-163) a *Seznam příloh* (s. 164-179), který obsahuje na patnáct stran barevných a černobílých příloh jak v podobě textů, tak i map, nákrešů obléhání Dunkerque a též válečných fotografií s B. Snížkem je bez chyb a zřetelných nedostatků a velice vhodným způsobem doplňuje a názorně dokumentuje celou práci.

Předložená diplomová práce je proto z mého pohledu vzato pěkně čtivá, je přehledná a zcela srozumitelná bez věcných či pravopisných chyb. Z předložené diplomové práce je tak vidět i velice kladný diplomantův vztah ke zkoumané problematice a ke všem událostem spojených s druhou světovou válkou a s československým zahraničním protinacistickým odbojem jako věcem jeho zájmu i jeho srdci blízkých. Současně navrhuji práci k soutěži Historie 20. století v rámci letošního ročníku O cenu dr. Edvarda Beneše v Sezimově Ústí.

Předložená diplomová práce splňuje a vyhovuje všem požadavkům na ni kladeným a proto ji s radostí a potěšením doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **v ý b o r n ě**.

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.

V Českých Budějovicích dne 30. 4. 2008